

Täpsustatud tegevuskava Euroopa Liidu ümberasustamise ja ümberpaigutamise tegevuste elluviimiseks

Tallinn 2015

Sisukord

SISUKOKKUVÕTE	3
KONTEKST	4
TEGEVUSKAVA	6
I Rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ümberpaigutamise ja –asustamise menetlusprotsess	6
1. Ümberpaigutamine	6
2. Ümberasustamine	7
II Rahvusvahelise kaitse saajate transport Eestisse	7
1. Ümberpaigutamine	7
2. Ümberasustamine	7
III Teenused Eestis	7
1. Vastuvõtmise korraldus kaitset vajavate isikute vaates	7
2. Tervishoid.....	9
3. Elukoht ja teenuste korraldus	11
4. Tugiisikuteenus	12
5. Haridus	13
6. Töötamine.....	14
7. Saatjata alaealiste vastuvõtmine.....	16
IV Kohanemine ja lõimumine	17
1. Kohanemisprogramm	17
2. Eesti keele õpe.....	18
3. Lõimumistegevused	19
IV Tagatised	20
1. Toimetulekutoetus	20
2. Peredele ettenähtud toetused	21
3. Pension	22
V Partnervõrgustikud.....	22
1. Pagulaspoliitika koordineerimiskogu	22
2. Kohtumised	23
3. Teabepäevad.....	23
4. Heategevus	23
VI Rahastusvõimalused ja täiendavad vajadused	24

SISUKOKKUVÕTE

Täpsustatud tegevuskava eesmärk on võimekuse hindamise, ümberpaigutamiseks ja –asustamiseks vajalike tegevuste kirjelduse ja täiendavate vahendite vajaduse kaardistamise ja planeerimise kaudu **tagada Eesti valmisolek rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ümberasustamiseks ja -paigutamiseks.**

Tegevuskava ja eelarve koostamisel on arvestatud **umbes 550 kaitset vajava isiku vastuvõtmisega kahe aasta jooksul** ning sellega seonduvate tegevuste ja kuludega eelarveperioodil 2015-2019. Esimeses järjekorras alustatakse ümberpaigutamise rändesurve all olevate Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide abistamiseks. Perioodil 2015-2017 paigutatakse isikuid Eestisse Itaaliast ning Kreekast.

Esmased menetlustoimingud viivad läbi Itaalia ja Kreeka ametiasutused koostöös Euroopa Liidu agentuuridega (EASO¹; Frontex²; Europol³, Eurojust⁴) ja UNHCR⁵. Kaitse taotlejatega intervjuude läbiviimiseks ja täiendava informatsiooni kogumiseks kasutatakse Politsei- ja Piirivalveameti sideohvitseri (ILO *immigration liaison officer*) ning spetsiaalselt lähetatavaid ametnikke (Itaaliaga lepiti 02.10.2015 siseministrite vahel täiendavate ILO-de saatmine - PPA, KAPO ja SOM ametnikud, vajadusel tõlgid). Rahvusvahelise kaitse andmise otsuse teeb Eesti. Rahvusvaheline kaitse (sh elamisluuba) antakse koheselt taotlejate Eestisse saabumisel (st isiku kaitsevajadus on Itaalias või Kreekas juba Eesti ametnike poolt tuvastatud).

Ümberasustamiseks osalemiseks alustatakse novembris 2015 ettevalmistusi koostöölepingu sõlmimiseks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga (UNHCR) ning 2016. aastal ümberasustatakse Eestisse kaitset vajavaid isikuid põgenikelaagritest Türgis.

Ümberasustamise ja -paigutamise sihtgrupiks on isikud, kes ei kujuta ohtu Eesti avalikule korrale ja julgeolekule ning kellel on **suurem potentsiaal Eesti ühiskonnas kohanemiseks ning edasiseks lõimumiseks**. Eestisse saabunud isikud suunatakse koheselt neile ettevalmistatud elukohtadesse.

Kaitset vajavate isikute toimetulekut, kohanemist ja hilisemat lõimumist Eestis toetavad neile pakutavad teenused nagu kohanemisprogramm (siseministerium) tõlketeenus, tugiisikud, keeleõpe, tööturuteenus, vajadusel psühholoogiline nõustamine ning ümber- ja täiendõpe (sotsiaalministerium), alaealiste ja täiskasvanute tasemeharidus (haridus- ja teadusministerium) ning erinevad lõimumisteenused (kultuuriministerium). Teenuseid pakutakse koostöös erinevate sotsiaalpartneritega ning eesmärgiks on tagada tugiisikute kaudu kõikidele Eestisse jõudnud isikutele teadmised nende võimalustest erinevaid teenuseid kasutada. Teenuseid rahastatakse Euroopa Liidu välisvahenditest (Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond⁶, Euroopa Sotsiaalfond) ning riigieelarvest.

¹ Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet

² Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur

³ Euroopa Politseiamet

⁴ Euroopa Liidu õigusosalase koostöö asutus

⁵ ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet

⁶ Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF)

KONTEKST

Vabariigi Valitsuse 9.06.2015 istungil kiideti heaks ning Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonis 12.06.2015 kinnitati seisukohad Euroopa Komisjoni poolt esitatud eelnõu kohta, mis käsitles ajutisi ümberpaigutusmeetmeid Itaalia ja Kreeka abistamiseks ning esitas soovitus Euroopa ümberasustamiskava loomiseks.

25.-26.06.2015 toimunud Euroopa Ülemkogul lepiti kokku, et ümberasustamises ja –paigutamises osalemine jääb liikmesriikidele vabatahtlikuks ning kõik riigid panustavad kriisiolukorra lahendamisesse vastavalt oma võimekusele ja võimalustele.

20.07.2015 leppisid Euroopa Liidu siseministrid kokku liikmesriikide panused 60 000 kaitset vajava isiku ümberjaotamisel. Jaotamise üldnumber (60 000) jäi kohtumisel saavutamata, kokku lepiti 54 760 kaitset vajava isiku ümberjaotamises, millest 22 505 läks ümberasustamisele ning 32 250 ümberpaigutamisele. 60 000-st puuduoleva 5240 isiku jaotuse juurde otsustati tulla tagasi käesoleva aasta lõpus.

6.08.2015 Valitsuse kabinetinõupidamisel kiideti heaks siseministeeriumi, sotsiaalministeeriumi, haridus- ja teadusministeeriumi ning teiste asutustega koostöös koostatud tegevuskava Euroopa Liidu ümberasustamise ja –paigutamise skeemide tõrgeteta käivitamiseks ja rakendamiseks.

8.09.2015 Valitsuse kabinetinõupidamisel otsustati käsitleda ümberasustamises ja –paigutamises osalemise tegevuskava teemat uuesti septembri lõpus. Siseministril ja sotsiaalkaitseministril paluti esitada ülevaade Eestisse saabuvate kaitset vajavate isikute vastuvõtmisega seotud küsimuste lahendamisest. Välisministril paluti esitada ülevaade põgenikega seotud ülemaailmsetest ja üleeuroopalistest suundumustest.

9.09.2015 esitas Euroopa Komisjon uue ettepanekute paketi kevadel avaldatud rände tegevuskava elluviimiseks. Uues rändepaketis sisaldus ka kohustusliku ümberpaigutamise püsimehhanismi eelnõu ja täiendav erakorralise ümberpaigutamise ettepanek 120 000 isiku ümberpaigutamiseks Itaaliast, Kreekast ja Ungarist.

10.09.2015 kiitis valitsus heaks Eesti seisukohad 09.09. Euroopa Komisjoni poolt esitatud uue ettepanekute paketi osas, mille 11.09. kinnitas Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon.

14.09.2015 võtsid EL siseministrid vastu otsuse 40 000 rahvusvahelist kaitset vajava isiku ümberpaigutamiseks Itaaliast ja Kreekast⁷. Ühtlasi arutati täiendavalt Komisjoni ettepanekut 120 000 isiku ümberpaigutamiseks Itaaliast, Kreekast ja Ungarist. Kohtumisel keeldus Ungari olemast ümberpaigutamisest kasusaav riik.

22.09.2015 võtsid EL siseministrid kvalifitseeritud häälteenamusega vastu nõukogu otsuse, Itaalia ja Kreeka täiendavaks abistamiseks rahvusvahelise kaitse valdkonnas (peamiseks eesmärgiks ümber paigutada kokku 120 000 kaitset vajavat isikut)⁸. Otsuse kohaselt paigutatakse Itaaliast ja Kreekast kõigepealt ümber 66 000 rahvusvahelist kaitset vajavat isikut.

Ülejäänud 54 000 kaitset vajavat isikut paigutatakse Kreekast ja Itaaliast ümber 12 kuu möödumisel, kui vahepeal pole Komisjon teinud nõukogu otsuseks uut ettepanekut mõnes teises liikmesriigis kriisiolukorra lahendamiseks.

⁷ Otsus käsitles üldnumbrit (so 40 000), konkreetseid liikmesriikide lisapanuseid ei arutatud.

⁸ Otsuse eelnõust oli vastavalt Ungari soovile välja jäetud Ungari kui ümberpaigutamisest kasu saav riik.

Hetkel on Eesti poolt kinnitatud valmisolek 329 kaitset vajava isiku ümberpaigutamiseks Itaaliast ja Kreekast ja 20 isiku ümberasustamiseks Türgi põgenikelaagrist.

Selleks, et tagada 6. augustil 2015. a valitsuskabineti nõupidamisel heaks kiidetud tegevuskava täitmine eri ministeeriumides ja asutustes, analüüsida vajadusel ettevalmistuste ning elluviimisega seotud küsimusi ja takistusi ning teha ettepanekud nende lahendamiseks, tagada tegevuskava täitmise seire ja koondada ning vahetada teavet rahvusvahelise kaitse valdkonnas, moodustas siseminister 16.09.2015 käskkirjaga pagulaspoliitika koordinatsioonikogu, kuhu kuuluvad sotsiaalministeerium, kultuuriministeerium, haridus- ja teadusministeerium, välisministeerium, rahandusministeerium, majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, justiitsministeerium, politsei- ja piirivalveamet, KAPO, riigikantselei ja Vabariigi Presidendi Kantselei esindajad. Pagulaspoliitika koordinatsioonikogu ülesandeks oli ka käesoleva memorandumi koostamine.

TEGEVUSKAVA

I Rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ümberpaigutamise ja –asustamise menetlusprotsess

Ümberpaigutamise korraldamise esimese sammuna allkirjastab siseminister koostööks vajalikud ühisavaldused Itaalia (oktoober 2015) ja Kreekaga (jaanuar 2016). Ümberasustamise korraldamiseks sõlmib siseminister esimese sammuna VV mandaadi alusel koostööleppe UNHCR-iga.

Nii ümberpaigutamise kui –asustamise puhul koostab Siseministeerium, kaasates teisi ministeeriume ja asjassepuutuvaid asutusi, eelistatud isikute profiilid. Need edastatakse Itaaliale ja Kreekale ning UNHCR-ile koostöölepete sõlmimisel eelvaliku tegemiseks kaitset vajavate isikute hulgast.

Eesti poolt eelistatud isikute profiilid:

- Täispered (vanemad ja alaealised lapsed).
- Haavatavatest isikutest on sihtgrupiks üksikvanematega pered ja vähesel hulgal võtab Eesti vastu saatjata alaealisi või orbe.
- Isikud, kes on andnud nõusoleku Eestisse ümberpaigutamiseks.

Menetluse käigus selgitatakse välja need kaitset vajavad isikud, kellel on kõige suurem potentsiaal Eesti ühiskonnas kohanemiseks ja edasiseks lõimumiseks. Aluseeldus on, et isikut on võimalik tuvastada (võimalus on saada täpseid, detailseid ja dokumentaalselt kontrollitavaid andmeid) ning isikul on soov Eestisse elama asuda. Arvesse võetakse varasemat töökogemust (elukutset, oskuseid), haridust, hoiakuid hariduse omandamise suhtes ning eelnevat kogukonda ja keskkonda. Perekonnaliikmelisuse tuvastamiseks on võimalik läbi viia DNA analüüsid.

Kuivõrd Eestil puudub vastav tugisüsteem, ei saa me hetkel võtta vastu piinamise või muu vahetu vägivalla ohvriks langenud isikuid.

Ümberpaigutamisele kuuluvad isikud, kelle päritoluriigi pagulasena tunnustamise esmaste otsuste määr Eurostati andmetel EL-is on keskmiselt üle 75 % (2015. aastal Süüria, Eritrea, Iraak). Individuaalsed otsused tehakse menetlusmeeskonna poolt.

1. Ümberpaigutamine

Isikute valimine ja tuvastamine ning nende staatuse määratlemine toimub põhiosas Itaalias ja Kreekas kohapeal Eesti menetlusmeeskonna poolt. SIM eeldab, et ümberpaigutatavad isikud on Itaalias ja Kreekas kuni vajalike toimingute lõpetamiseni. Rahvusvahelise kaitse andmise otsuse teeb Eesti.

Eelkõkkulepete sõlmimiseks ning menetlusmeeskonna tööks vajalike ettevalmistuste tegemiseks lähetatakse Itaaliasse ja Kreekasse sideohvitser (ILO). ILO lähetatakse erialadiplomaadina ja tema ülesanneteks on luua tööks vajalik koostöövõrgustik, korraldada infovahetust ja koostööd kohalike ametkondadega ning teha vajalikud ettevalmistused menetlusmeeskonna (täiendavate ILO-de) saabumiseks ja töö alustamiseks. Samuti aitab ILO korraldada kaitset vajavate isikute Eestisse toomist. ILO viibib asukohariigis vastavast riigist ümberpaigutamise ajal. Indikatiivselt on arvestatud lähetuse alguseks oktoober 2015.

Menetlustoimingud (täiendavad ILO-d) viib Itaalias ja Kreekas läbi menetlusmeeskond (PPA 3, KAPO 2, SOM 1, ning 2-3 tõlki), kelle ülesanneteks on tuvastada isik, tema taust, rahvusvahelise kaitse vajadus, hinnata tema psühholoogilist seisundit ning võimalikku ohtu julgeolekule ja avalikule korrale. Ühtlasi on menetlusmeeskonna ülesandeks tuvastada kaitse taotlejate võimalikud erivajadused.

Ülesanded:

- Eesti poolt esitatud profiilide vastavate ja esmase avaliku korra ja julgeolekuohu kontrolli läbinud isikute grupiga viiakse läbi intervjuud (kaitse vajaduse, kohanemise võimekuse, erivajaduste, haavatavasse gruppi kuulumise, avalikule korrale ja julgeolekule võimaliku ohu jms hindamine);
- täiendav taustakontroll infosüsteemides, lähtudes intervjuude käigus kogutud täiendavast informatsioonist;
- Eesti tutvustamine ümberpaigutatavatele.

2. Ümberasustamine

Vastavalt rahvusvaheliselt väljakujunenud praktikale sõlmib siseminister Vabariigi Valitsuselt saadud mandaadi alusel ümberasustamiseks igaks aastaks eraldi kokkuleppe UNHCR-iga (esimene jaanuaris 2016). Kokkuleppes määratakse ära Eesti poolt ümberasustatavate isikute profiilid, piirkond, päritolu ja koostöötingimused.

Lähtudes kokkuleppest, teostab UNHCR esmase valiku, st koostab sobivate isikute kohta toimikud ja tutvustab koostöös Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga (IOM) kaitset vajavatele isikutele Eestit. 20 isiku vastuvõtmisel esitab UNHCR Eestile 30-40 isiku toimikud eelvaliku tegemiseks (eelvalikuks 1-2 kuud). Ümberasustamisel võib piirduda toimikupõhise hindamisega või viia sellele lisaks läbi valikuprotsess ja intervjuueerimine põgenikelaagris. Kokku võtab kogu menetlus hinnanguliselt aega 6-8 kuud.

II Rahvusvahelise kaitse saajate transport Eestisse

1. Ümberpaigutamine

Euroopa Komisjon on seisukohal, et rakendada tuleb Dublini regulatsiooni, st et kõik protseduurid ja kulud on väljasaatva liikmesriigi teha ja kanda. Euroopa Komisjoni poolt on ette nähtud lisarahastus Itaaliale ja Kreekale 500 eurot isiku kohta transpordi korraldamiseks. Isikute Eestisse reisimiseks vajalikud reisidokumendid korraldab PPA.

2. Ümberasustamine

Eesti korraldab kaitset vajavate isikute transpordi ja kannab vastavad kulud oma vahenditest. Võimalik on kasutada Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) teenuseid (allhankeleping nii isikute tervisekontrolli läbiviimiseks kui ka transpordi korraldamiseks sihtriiki). Isikute Eestisse reisimiseks vajalikud reisidokumendid korraldab PPA.

III Teenused Eestis

1. Vastuvõtmise korraldus kaitset vajavate isikute vaates

Eestisse saabuvate isikute suhtes viiakse Sotsiaalministeeriumi korraldamisel läbi esmane tervisekontroll võimalike nakkushaiguste ja krooniliste haiguste tuvastamiseks, isikud toimetatakse koheselt elukohta, luuakse kontaktid tugiisikutega, kohaliku omavalitsuse asutuste, haridusasutuse,

tervishoiuteenuse osutaja ja Töötukassaga ning suunatakse Politsei- ja Piirivalveameti poolt kohanemisprogrammi.

Isikute Eestisse saabumisel väljastatakse neile elamisluba ning samuti on kõigile saabujatele valmistatud ette elamispinnad ja tagatud vajalike teenuste pakkumine. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse alusel tagatakse rahvusvahelise kaitse saajatele kahe aasta jooksul eluruum, eesti keele õpe ja tõlketeenus. Töötukassa poolt pakutavate teenuste kaudu on täiskasvanutel kaitse saajatel võimalik leida endale sobiv töö.

Tabel 1 - Üksikisiku vaade

Aeg	Tegevus	Toetav teenus	Vastutaja
I päev	<ul style="list-style-type: none"> Esmane tervisekontroll lennujaamas. Transport elukohta Kontakt tugiisikuga 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Tervisekontrolli viib läbi kiirabi. Teenuse eest tasub SOM. Transpordi ja tõlketeenuse korraldab SOM-i partner. Tugiisikuteenust pakub MTÜ
I kuu	<ul style="list-style-type: none"> Elukoha registreerimine Toimetulekutoetuse taotlemine Töötukassas registreerimine Perearsti nimistusse registreerimine Haridusametuse nimekirja registreerimine Arenguveestlus koolis või lasteaias Individuaalse õppekava koostamine üldhariduskoolis või Õpipõisiõppes Õpipõisiõppesse minejale lepingu sõlmimine õppija, haridusametuse ja tööandja vahel Kohanemisprogrammi registreerimine Eesti keele kursustele registreerimine Tervisekontroll nakkushaiguste suhtes (LTHK, TÜK) Muud tegevused, mis tulenevad isiku erivajadusest (east, puudest) 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Toimingute juures toetab tugiisik Tervisekontrolli viib läbi Lääne-Tallinna Keskaigla (LTKH) või Tartu Ülikooli Kliinikum (TÜK). Teenuste eest tasub SOM, Transpordi teenuste juurde korraldab SOM partner Haridusküsimuste juures toetab haridusnõustaja.
II kuu-...	<ul style="list-style-type: none"> Eesti keele õppes osalemine Kohanemisprogrammis osalemine Tööturuteenused ja/või –koolitused Vajaduspõhised teenused (psühholoogiline nõustamine, üldine toimetuleku toetamine jne) Sissetuleku puudumisel igakuine toimetulekutoetuse taotlemine KOV-is Osalemine tasemeõppes (lasteaed, kool, kutseõpe) 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Eesti keele õppe kättesaadavuse tagab SOM partner Kohanemisprogrammi tagab SIM Töölesaamisega seotud tegevused: isik ise, tugiisik, Töötukassa Muud teenused ja toetused: tugiisik, SOM partner, KOV Tasemeõppes osalemist toetavad haridusnõustajad
III aasta- (või varem)	<ul style="list-style-type: none"> MISA keskustes lõimumisalane nõustamine Rahvuskultuuriseltsides osalemine Eesti keele- ja kultuuriklubides osalemine 		<ul style="list-style-type: none"> Lõimumistegevuste eest vastutab MISA

Allikas: SOM, SIM, HTM, KUM

Tabel 2– Perekonna vaade

Aeg	Tegevus	Toetav teenus	Vastutaja
I päev	<ul style="list-style-type: none"> Esmane tervisekontroll lennujaamas. Transport elukohta Kontakt tugiisikuga 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Tervisekontrolli viib läbi kiirabi. Teenuse eest tasub SOM. Transpordi ja tõlketeenuse korraldab SOM-i partner. Tugiisikuteenust pakub MTÜ
I kuu	<ul style="list-style-type: none"> Elukoha registreerimine Toimetulekutoetuse taotlemine Töötukassas registreerimine Peretoetuste taotlemine Perearsti nimistusse registreerimine Haridusasutuse nimekirja registreerimine Arenguestlus koolis või lasteaias lapsevanema ja lapsega Individuaalse õppekava koostamine üldhariduskoolis või Õpiposiõppes Õpiposiõppesse minejale lepingu sõlmimine õppija, haridusasutuse ja tööandja vahel Kohanemisprogrammi registreerimine Eesti keele kursustele registreerimine Tervisekontroll nakkushaiguste suhtes (LTHK, TÜK) Muud tegevused, mis tulenevad isiku erivajadusest (east, puudest) 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Toimingute juures toetab tugiisik. Tervisekontrolli viib läbi Lääne-Tallinna Keskaigla (LTKH) või Tartu Ülikooli Kliinikum (TÜK). Haridusküsimuste juures toetab haridusnõustaja.
II kuu -....	<ul style="list-style-type: none"> Eesti keele õppes osalemine Kohanemisprogrammis osalemine Tööturuteenused ja/või –koolitused Vajaduspõhised teenused (psühholoogiline nõustamine, üldine toimetuleku toetamine jne) Sissetuleku puudumisel igakuine toimetulekutoetuse taotlemine KOV-s Osalemine tasemeõppes (lasteaed, kool, kutseõpe) 	Vajadusel tõlketeenus	<ul style="list-style-type: none"> Eesti keele õppe kättesaadavuse tagab SOM partner Kohanemisprogrammi tagab SIM Töölesaamisega seotud tegevused: isik ise, tugiisik, Töötukassa Muud teenused ja toetused: tugiisik, SOM-i partner, KOV Tasemeõppes osalemist toetavad haridusnõustajad
III aasta- (või varem)	<ul style="list-style-type: none"> MISA keskustes lõimumisalane nõustamine Rahvuskultuuriseltsides osalemine Eesti keele- ja kultuuriklubides osalemine 		<ul style="list-style-type: none"> Lõimumistegevuste eest vastutab MISA

Allikas: SOM, SIM, HTM, KUM

2. Tervishoid

2.1. Tervisekontroll

a. Teenuse kirjeldus

Tervisekontrolli käigus kontrollitakse rahvusvahelise kaitse saaja terviseseseisundit nakkushaiguste ja krooniliste haiguste suhtes, kus ravi katkestamine või mitte osutamine võib viia vältimatut abi eeldava seisundini. Tervisekontrolli viib läbi tervishoiuteenuse osutaja.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Tervisekontroll viiakse läbi kõigi ümberasustamise ja –paigutamise raames Eestisse saabuvate rahvusvahelise kaitse saajate suhtes.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Olemas on võimekus korraldada tervisekontroll kõigile kaitse saanud isikutele, kes Eestisse saabuvad, ning tagada neile vastavalt nende individuaalsetele vajadustele tervishoiuteenus.

Praegune õigusruum ei reguleeri rahvusvahelise kaitse saaja tervisekontrolli (Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus (VRKS) annab võimaluse varjupaigataotlejate tervisekontrolliks). Vajadusel põhineva tervisekontrolli läbiviimise võimalus ümberasustamise ja –paigutamise kaudu vastuvõetavate kaitse saajate osas sätestatakse VRKS-s. Vastav säte on praegu menetluses Riigikogus välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (81SE) osana.

Tervisekontroll ja vajaminev abi krooniliste haiguste puhul, kui ravi katkestamine või mitteosutamine võib viia vältimatut abi eeldava seisundini, tuleb täpsustada vastavalt VRKS-s ja rahastatakse riigieelarvest. Tervisekontroll ümberpaigutamise ja ümberasustamise raames saabuvatele isikutele on kavas korraldada kahes etapis. Esmane kontroll lennujaamas on kavas lahendada kiirabi abiga (esmased kokkulepped olemas Tallinna Kiirabiga), põhjaliku tervisekontrolli sh nakkushaiguste osas lähtuvalt kokku lepitud juhiseid teostatakse koostöös nakkushaiguste pädevuskeskustega (koostöös AS Lääne-Tallinna Keskhaigla, SA Tartu Ülikooli Kliinikum).

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Koostöös tervishoiuteenuse osutajatega lepatakse kokku tervisekontrolli täpne sisu (oktoober 2015). Esmase tervisekontrolli eest tasutakse arvepõhiselt kiirabipidajale ning nakkushaiguste pädevuskeskustele (SA TÜK ja AS LTKH). Vajadusel sõlmitakse haiglatega lepingud, VRKS menetluse ajal Riigikogus esitatakse täpsustavad ettepanekud rahvusvahelise kaitse saajate tervisekontrolli ja pensioniealistele ravikindlustuse tagamiseks.

2.2. Tervishoiuteenused

a. Teenuse kirjeldus

Tervishoiuteenus on tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgistuse ennetamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervise seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Hetkel ei ole võimalik hinnata tervishoiuteenuse vajaduse mahtu, kuna teenuse pakkumine sõltub konkreetsete vastuvõetavate inimeste terviseseseisundist ning neile varem asukohariigis juba teostatud tervisekontrollist.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Tervishoiuteenus on tagatud samadel alustel Eesti alalise elanikuga. Kõigile rahvusvahelise kaitse saajatele on tagatud juurdepääs vältimatule abile. Ravikindlustus laieneb rahvusvahelise kaitse saajale Ravikindlustuse seaduse (RaKS) §5 toodud tingimustel samadel alustel Eesti alalise elanikuga.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Olemas on võimekus tagada ümberasustamise ja –paigutamise raames vastuvõetavatele rahvusvahelise kaitse saajatele tervishoiuteenuste osutamine samadel alustel Eesti alaliste elanikega.

3. Elukoht ja teenuste korraldus

a. Teenuse kirjeldus

Teenusega tagatakse eluruum isikule, kes ei ole ise võimeline ega suuteline seda endale tagama.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Eeldatav vajadus on 150 eluruumi kahe aasta jooksul. Täpsem vajadus selgub, kui on teada vastuvõetavate rahvusvahelise kaitse saajate profiil (üksikute isikute ja perede osakaal).

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Vastuvõetavatele rahvusvahelise kaitse saajatele tagatakse eluruum pärast Eestisse saabumist. Eestisse saabumise hetkeks on tagatud eluruumi valmisolek. Esimeses etapis arvestatakse koguduste, Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi (RKAS) ja organisatsioonide (nt MTÜ Pagula) poolt pakutavate eluruumidega, edasi üüriturult üüritavate eluruumidega.

Nagu igal teisel Eestis seaduslikult elaval isikul, on ka rahvusvahelise kaitse saajal õigus vabalt valida elukohta. Juhul, kui rahvusvahelise kaitse saaja liigub elama mõnda teise piirkonda, säilib tal õigus ebapiisava sissetuleku korral taotleda toimetulekutoetust, millest vajadusel kaetakse ka eluaseme kulud. Arvestada tuleb, et üüriisuhte alustamiseks vajalikud kulud kaetakse ühekordselt, st et elukoha vahetamisel peab rahvusvahelise kaitse saaja olema ise valmis nimetatud kulud katma.

Rahvusvahelise kaitse saajatele esmaste elamiskohtade valikul Eestis lähtutakse piirkonnas töötamise ning elukoha leidmise võimalustest, laste parimatest huvidest (koolide ja lastehoiuvõimaluste olemasolust) ja omavalitsusüksuse lõimumisnäitajatest⁹ ning vastuvõtuvalmidusest. Samuti võetakse arvesse kohanemiseks ja toimetulekuks vajalike teenuste pakkumise võimalusi ning isiku vajadusi (nt sotsiaal-, tervishoiu ja tugiisikuteenus, kohanemisprogramm). Arvestades eeltoodud kriteeriume, on tõenäoline, et kohalik on esmalt seotud eelkõige suuremate kohtadega.

Eluruumide asukohtade määramisel võetakse aluseks tööturu olukord ja üürituru võimalused.

Arvesse võttes vastuvõetavate rahvusvahelise kaitse saajate arvu ja saabumise perioodi, ei välistata võimalust täiendava majutuskeskuse avamiseks. Täiendavasse majutuskeskusesse suunatakse

⁹ Eesti ühiskonna lõimumismonitooring 2015

rahvusvahelise kaitse saajad lühiajaliselt kuni eluruumidesse edasiliikumiseni. Majutuskeskuse avamist kaalutakse ainult olukorras, kui on olulisi takistusi eluruumide leidmisel ja üürimisel või kui ümber paigutatakse ka rahvusvahelise kaitse taotlejaid.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Sotsiaalministeerium koostab ülevaate võimalustest ning piirkondadest, täiendab seda jooksvalt ja tagab kohalike omavalitsuste informeerituse saabuvatest isikutest. Vajadusel kohtuvad Sotsiaal- ja Siseministeeriumi esindajad kohaliku omavalituse ja kogukonnaga, et täiendavalt isikute vastuvõtmise protsessi ning kaasnevaid hüvitisi ja teenuseid selgitada.

Kui tegemist on koguduse või organisatsiooni või KOV-i omandis oleva eluruumiga tagatakse vajadusel eluruumi remondi- ja sisustuskulude katmine Sotsiaalministeeriumi poolt.

Üüriturult eluruumide üürimiseks otsitakse hanke teel partner (kinnisvara vahendusega tegelev ettevõtte), kelle ülesandeks on vastavalt rahvusvahelise kaitse saajate saabumise graafikule eluruumide olemasolu tagamine. Hange viiakse läbi novembris 2015.

4. Tugiisikuteenus

a. Teenuse kirjeldus

Tugiisikul on keskne roll rahvusvahelise kaitse saajate eluolu sujuval korraldamisel. Tugiisik võtab rahvusvahelise kaitse saaja vastu saabumisel Eestisse ning toetab teda kohanemisel Eesti elu ja oludega.

Tugiisiku ülesanneteks on:

- regulaarne kohtumine isikuga või perekonnaga, toe pakkumine ja tema nõustamine, samuti suhtlemine kolmandate osapooltega: Töötukassa, majutuskeskus, kool või lasteaed, kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja jne;
- esmase informatsiooni andmine Eesti riigi ning ühiskonna toimimise ning eluolu kohta;
- ühiskonda lõimumiseks vajalike kontaktide loomine ning nende vahendamine. Vajadusel abistamine eri ametkondadega suhtlemisel (õigusabi, töötöingud, haridussüsteem, koolituskursused, arstiabi, suhtlemine teiste ametkondade ja organisatsioonidega, mille teenuseid isik vajab).

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse praktika kohaselt pakub üks tugiisik teenust mitmele perekonnale. Seega saab arvestada, et 75 perekonnale pakub teenust 25 MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskuse tugiisikut. Kuna esimesel kuul kuul pärast Eestisse saabumist on teenuse vajadus suurem, siis määratakse MTÜ Eesti Pagulasabi poolt igale perekonnale üks vabatahtlikkuse alusel töötav tugiisik. Arvestada tuleb, et perekondade suurused erinevad oluliselt ning seega ei ole vabatahtlike tugiisikute vajadus 1:1-le perekondade arvuga. Sotsiaalministeeriumi hinnangul on täiendav vajadus esimese 6 kuu ja keskmiselt 75 perekonna kohta 60 vabatahtlikku tugiisikut.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Rahvusvahelise kaitse saajatele pakuvad tugiisikuteenust kaks MTÜ-d: MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus (JMK) ja MTÜ Eesti Pagulasabi (Pagulasabi). Mõlemal MTÜ-l on tugiisikud Tallinnas ja Tartus, JMK-l ka Lääne-Virumaal. JMK juures töötab 17 tugiisikut ja Pagulasabi koordineerib 30 vabatahtliku tugiisiku tegevust.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

JMK värbab ja koolitab 2015.a juurde 15 tugiisikut. Tugiisikute värbamisel on seatud eesmärgiks teenuse olemasolu tagamine suuremates keskustes. Pagulasabi vajab täiendavalt ühe tugiisikute koordinaatori töökoha rahastamist.

Pagulasabi toimib vabatahtlikkuse alusel. Nende võrgustikus on hetkel registreerinud 150 potentsiaalset tugiisikut. Detsembris 2015 – jaanuaris 2016 on planeeritud koolitada välja 40 vabatahtlikku tugiisikut.

Kokku 2016. aasta keskpaigaks olemas võimekus 102 tugiisiku näol.

Kuna rahvusvahelise kaitse saajad ei saabu riiki korraga, siis nimetatud arv ei muutu, sest samad tugiisikud roteeruvad ja asuvad töötama uute rahvusvahelise kaitse saajatega.

5. Haridus

a. Teenuse kirjeldus

Haridusteenuse sisuks on tasemehariduse (alus-, põhi- ja kutseharidus) pakkumine alaealistele ja täiskasvanud rahvusvahelise kaitse saanud isikutele, kes on Eestisse saabunud.

Kaitse saanud isikute haridusdokumentide tunnustamise ja haridustasemete vastavusse viimise teenust pakub Eesti ENIC/NARIC keskus.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Umbes 550 isiku vastuvõtmiseks vajalik teenuse maht ja vajadus sõltub vastuvõetavate kaitse saajate profiilidest.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Hetkel on võimekus haridusteenust pakkuda kõikidele seda vajavatele rahvusvahelise kaitse saajatele, kes ümberasustamise ja –paigutamise raames Eestisse tulevad.

Elukohta jõudmisel võetakse haridust vajavad isikud koheselt elukohajärgsete koolide või lasteaedade nimekirja ning korralduslike küsimustega aitab kooli ja lasteaedadega suhelda KOV ametnik ja tugiisik. Haridussüsteemis analüüsitakse esmalt lapse individuaalseid vajadusi ning seejärel koostab konkreetne haridusasutus talle individuaalne õppekava ja toetatakse lapse võimalikult kiiret lõimumist tavarühma või –klassi.

Lapsed ja noored (1,5-17 aastased)

Laste eesti keele õpe toimub koolieelsetes lasteasutustes või koolides hariduse omandamise käigus ning lisakeeleõpet korraldavad haridusasutused ise ja seda finantseerib riik (HTM).

Eakohaste sotsiaalsete oskustega noored suunatakse KOV-i poolt elukohajärgsesse põhikooli, kus talle antakse haridust lähtuvalt individuaalses õppekavas sätestatud korrale. Kui noor sotsiaalse tausta tõttu põhikooli ei sobi, tuleb kooli poolt läbiviidava arenguveestluse tulemusel teha kindlaks lapse tegevushuvid, et teda suunata Õpipoisiõppesse (töökohapõhine kutseõpe).

14 kuni 17-aastaste noorte puhul, kes pole kunagi koolis käinud, tuleb hinnata nende sotsiaalset küpsust. Kui lapsel on näiteks kodumaal olnud pere ülalpidamise kohustus, siis on lapse sotsiaalne küpsus võrreldav täiskasvanu omaga. Need noored suunatakse Õpipoiisõppesse.

Põhikoolieast väljakasvanud noortel (18-26 aastased) on võimalik tasemeharidus omandada töökohapõhise õppe kaudu Õpipoiisõppes, kuhu suunab noore kohalik omavalitsus ning programmi korraldab SA Innove.

Õpipoiisõpet korraldavad vajadusel kutsekoolid (aastaks 2018 on olemas 4700 kohta) individuaalse õppekava põhjal kolmepoolse lepingu alusel (õppija; kutseharidusasutus; tööd pakkuv asutus). Töökohapõhises õppes on võimalik saada tasemeharidus (põhiharidus, keskharidus). Paralleelselt kutseõppega toimub eesti keele õpe, mille pakkuja leitakse novembris 2015 korraldatava avaliku konkursiga Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist.

Koolivälisel ajal kaasab kohalik noortekeskus koostöös kohaliku kooliga lapsi ja noori piirkonna noorsootöö tegevustesse.

Erisused saatjaga ja saatjata alaealise toetamises haridussüsteemis:

- Saatjata alaealise puhul on tõlkevajadus esimesel arenguestlusel individuaalse õppekava koostamise toetamiseks. Hiljem tõlkevajadus puudub.

2014/2015 aastal oli uussisserändajatest lapsi kokku 95 üldhariduskoolis. 2015. aasta novembri lõpus esitab HTM täiendatud andmed jooksva õppeaasta kohta (2015 -2016).

Rahvusvahelise kaitse saajate õppetöö korraldus on samadel alustel, mis kõigil teistel uusimmigrantidel (individuaalne õppekava; esimese kolme aasta jooksul eesti keel teise keelena õpe, toetav koolikultuur).

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Haridus- ja Teadusministeerium korraldab alates septembrist 2015 infopäevi ja kohtumisi kohalike omavalitsuste haridusametnike ja koolidega, et tagada info õigeaegse ja adekvaatse olemasolu kohapeal ning seeläbi ka võimalikult kiire reageerimise vajadustest lähtuvalt.

Haridusasutuste mittevalmisolek on senise koolidelt saadud tagasiside põhjal seotud järgnevate kõhklustega:

- Teadmatus, kuidas keelelise- ja kultuurilise erivajadusega lapsi integreerida kooli õppetöösse;
- Mure, et lisakeeleõppe tunde ei suudeta finantseerida;
- Mure, kuidas teha koostööd lapsevanematega.

Haridusasutuste valmisolekut suurendatakse järgmiste tegevustega:

- Metoodikakoolitused keelekümbuse ja toetava koolikultuuri rakendamiseks (korraldab SA Innove; rahastus HTM);
- Keeleõppe lisatunnid (korraldab kool KOV vahendusel; rahastus HTM);
- Tõlketeenuse hüvitamine arengu- ja probleemvestlusteks lapsevanemaga (korraldab kool KOV-i vahendusel, rahastus SOM);
- Teabepäevad: koolipõhised nõustamised (korraldab SA Innove, rahastus HTM).

6. Töötamine

a. Teenuse kirjeldus

Eestis viibival rahvusvahelise kaitse saajal on õigus saada tööturuteenuseid ja –toetusi kehtiva Tööturuteenuste- ja toetuste seaduse ja Tööhõiveprogrammi alusel. Tööturuteenus on teenus, mida osutatakse töötule ja tööotsijale ja muule isikule töö leidmiseks ja tööalase arengu soodustamiseks ning tööandjale sobiva tööjõu saamiseks.

Tööturuteenused, mida pakub Eesti Töötukassa, on ettenähtud tööotsijale, töötule ja tööandjale.

Tööotsijal on võimalik saada:

- teavet tööturu olukorrast ning tööturuteenustest ja –toetustest;
- töövahendust.

Töötul on võimalik saada lähtuvalt tema individuaalsetest vajadustest ja töölesaamise takistustest:

- tööturukoolitust;
- karjääriinõustamist;
- tööpraktikat;
- avalik töö tegemise võimalust;
- tööharjutust;
- ettevõtluse alustamise toetust;
- töötamiseks vajaliku tehnilise abivahendi tasuta kasutada saamist;
- abistamist tööintervjuul;
- tugiisikuga töötamist.

Lisaks tööturuteenuste ja –toetuste seaduses (TTTS) sätestatud tööturuteenustele osutatakse täiendavaid teenuseid tööhõiveprogrammi alusel, mis võimaldab tööturuteenuste osutamist paindlikumalt ja soodsamatel tingimustel.

Täiendavateks teenusteks on:

- karjääriinfo vahendamine;
- tööotsingunõustamine;
- ettevõtluse toetamine;
- individuaalne töölerakendamine;
- nõustamine töölesaamise takistuste kõrvaldamiseks;
- töövalmiduse toetamine;
- kvalifikatsiooni saamise toetamine.

Rahvusvahelise kaitse saajal võib esineda mitme tööturuteenuse saamise vajadus samaaegselt.

Näiteks: tööandja juurde tööpraktikale asudes ilmneb, et tema praegused oskused vajavad täiendamist ning sellisel juhul on võimalik isik suunata koolitusele.

Tööandjal on võimalik saada:

- Töövahendust sobiva töötaja leidmiseks (sh proovipäev, et selgitada välja töötaja sobivus konkreetsele töökohale);
- palgatoetust, kui võtab tööle vähemalt 12 kuud töötuna olnud isiku või 16-24-aastase noore, kes on töötanud vähemalt 6 kuud;
- tööruumide ja -vahendite kohandamist puudega töötaja jaoks.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Arvestades vastuvõetavate rahvusvahelise kaitse saajate arvu on Eesti Töötukassa valmis osutama igale ümberasustamise ja –paigutamise Eestisse saabuvale rahvusvahelise kaitse saajale (sh ka varasema töökogemusega) tema individuaalsetest vajadustest ja töölesaamist takistavast asjaolust lähtuvalt abi. Seejuures on oluliseks eelduseks, et rahvusvahelise kaitse saajale on eelnevalt või samaaegselt tööturuteenustega tagatud sotsiaalset integratsiooni toetavad teenused (eesti keele õpe, tugiisik, tõlketeenused, sotsiaalne nõustamine, abi eluaseme leidmisel jms).

Töötukassal on võimekus pakkuda nõustamist vene ja inglise keeles ning korraldada teenuseid vene keele ja pakkujate olemasolul ka inglise keele baasil. Muude võimalike keelte puhul on vajalik, et rahvusvahelise kaitse saajatele on tagatud piisavas mahus tõlketeenus Töötukassas nõustamise saamiseks ja vajadusel tööturuteenustel osalemisel.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

AS Hoolekandeteenused ja tugiisikuteenust pakkuvate ühenduste kogemuste kohaselt jõuavad rahvusvahelise kaitse saajad Töötukassa abiga püsivale töökohale 6-9 kuud pärast rahvusvahelise kaitse saamist. See on periood, mil nad osalevad Eesti Töötukassa poolt pakutavatel tööturuteenustel ning mida enamus vajab kohanemiseks Eesti töökultuuriga, samuti tööharjumuste taastamiseks.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Töötukassa nõustab ja osutab töölesaamiseks vajalikku abi rahvusvahelise kaitse saajatele samadel põhimõtetel kui teistele tööd otsivatele klientidele. Lähtutakse igapäevase individuaalsetest vajadustest ja töölesaamise takistustest.

Töötukassa kogemuse kohaselt ei vaja rahvusvahelise kaitse saajad tavapärasest erinevaid või täiendavaid tööturuteenuseid. Eesti senine praktika on näidanud, et kaitse saajad on reeglina motiveeritud tööd leidma ja tööandjad on näidanud huvi nende tööle värbamise vastu.

7. Saatjata alaealiste vastuvõtmine

a. Teenuse kirjeldus

Saatjata alaealised suunatakse Sotsiaalkindlustusameti poolt asenduskoduteenusele. Asenduskoduteenus on teenuse osutaja poolt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, talle turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Eeldatav ümberasustamise ja –paigutamise raames saabuvate saatjata alaealiste arv on 10, mis tähendab vajadust kümne asenduskodukoha rahastamise järele.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Saatjata alaealised suunab asenduskoduteenusele Sotsiaalkindlustusamet (SKA). Riigieelarve vahenditest kaetakse Sotsiaalkindlustusameti ja SOS Eesti Lasteküla vahel sõlmitud lepingu kohaselt kuni 5 saatjata alaealise välismaalase asenduskoduteenuse kulud. Hetkeseisuga on võimalik asenduskoduteenusele suunata veel vaid üks saatjata alaealine välismaalane (hetkel täidetud 4 kohta).

d. *Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?*

Saatjata alaealiste vastuvõtu võimekuse suurendamiseks on SOM taotletud riigieelarvest täiendavaid vahendeid. Saatjata alaealistele asenduskoduteenuse osutamiseks on SOS Eesti Lasteküla välja töötanud kontseptsiooni, millest lähtudes teenust edasi arendatakse. Vajalikud võimekused saavutatakse 2016. a jooksul.

IV Kohanemine ja lõimumine

Eestisse saabumisel saab kaitse saanud isik endale tugiisiku, kelle ülesandeks on muu hulgas esmase informatsiooni andmine Eesti riigi, ühiskonna toimimise ning eluolu kohta. Samuti suunab PPA kaitse saanud isikud kohanemisprogrammi, mille moodulite läbimise järel omab kaitse saaja ülevaadet riigi ning ühiskonna toimimise, igapäevase eluolu, töö, õppimise ja perekonnaga seotud teemadel ning oskab vajadusel leida lisainfot. Paralleelselt on isikul võimalik õppima asuda keeleõppesse. Lõimumisprogrammid rakenduvad pärast kohanemisprogrammi ning esmase keeleõppe läbimist.

1. Kohanemisprogramm

a. Teenuse kirjeldus

Politsei- ja Piirivalveamet suunab rahvusvahelise kaitse saanud isikud osalema kohanemisprogrammis, mis on kehtestatud siseministri määrusega¹⁰ ning mille eesmärk on toetada kohanemist ja hilisemat lõimumist, tagades teadmised Eesti riigi ning ühiskonna toimimise, igapäevase eluolu korraldamise, töö, õppimise ja perega seotud teemadel ning soodustada ka eesti keele omandamist. Kohanemisprogramm koosneb erinevatest temaatilistest, orienteeruvalt ühe päeva pikkustest (8 tundi) koolitusmoodulitest.

Rahvusvahelise kaitse saanud isikutele on mõeldud kohanemisprogrammi rahvusvahelise kaitse moodul¹¹, mida pakutakse inglise, vene, prantsuse ja araabia keeles.

Näiteks: rahvusvahelise kaitse saajate moodulis käsitletakse kohustuslikuna järgmisi teemasid: rändeliigiga seotud õiguslane teave, sh elamisloa andmise ja pikendamise tingimused; sotsiaalhoolekanne, sh riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse pakutavad teenused ja toetused; ühiselureeglid nt korterelamus; finantskirjaoskus; juurdepääs haridusele, haridustee jätkamise võimalused, töökultuur; teiste teenuste ülevaade, mida pakutakse rahvusvahelise kaitse saajatele. Lisaks on soovituslikuna võimalik läbi viia linna tutvustav ekskursioon, osalemine mõne sotsiaalse võrgustiku üritusel vms interaktiivne tegevus.

Lisaks rahvusvahelise kaitse moodulile on isikul võimalus osaleda baasmoodulis, töö ja ettevõtluse, õppimise, teaduse ning perekonna moodulis, mida pakutakse inglise ja vene keeles. 3-15 aastastel lastel või noortel on võimalus osaleda lisaks laste ja noorte teemamoodulis, mida pakutakse inglise ja vene keeles.

¹⁰ Programmi üksikasjalik kirjeldus on toodud Siseministri 13.08.2014 määruses nr 34 ja selle lisades, kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/127052015003>

¹¹ Moodulites on kohustuslikud ja soovituslikud teemad, et anda koolitajale võimaluse lähtuvalt grupi eripärast ja eelnevatest teadmistest koolituse teemasid detailsemalt käsitleda või mitte üldse käsitleda. Kohustuslike teemasid tuleb koolitusel kindlasti käsitleda ning õppematerjalides on nii kohustuslike kui kõikide soovituslike teemade materjalid olemas.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate isiku vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Hetkeseisuga ei ole teada, mis keelt ümberpaigutamise ja –asustamise raames Eestisse saabuvat isikut kõnelevad. Kohanemisprogrammi kõiki mooduleid (v.a. rahvusvahelise kaitse moodul) pakutakse hetkel ainult inglise ja vene keeles.

Rahvusvahelise kaitse saajate puhul on vaja suurendada teenuse mahtu kõikide teenusepakkujate lõikes ning arendada teenust praegu olemasolevatest lepingutest laiemal keeltevalikuga. Kuivõrd välisvahenditest planeeritud teenused on mõeldud olemasolevate sisserändemahtudega toimetulemiseks ja on planeeritud vastavalt nendele (inglise ja vene keeles), on võimalik katta olemasolevate teenuselepingutega teenuse pakkumine inglise ja vene keeles (v.a. rahvusvahelise kaitse moodul) ning täiendavate isikute lisandumisel on vajalik laiendada nii teenusepakkumise mahtu kui keelsust.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

2015-2017 on kohanemisprogrammi teenuse pakkujateks Rahvusvahelise migratsiooni-organisatsiooni Eesti esindus (IOM), kes pakub rahvusvahelise kaitse moodulit, Expat Relocation Estonia (baasmoodul, lapsed ja noored, peremoodul, töö ja ettevõtluse moodul), SA Archimedes (õppimise moodul) ning SA Teadusagentuur (teadusmoodul).

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Siseministerium vastutab kohanemisprogrammi hangete ja partnerluslepingute eest.

2. Eesti keele õpe

a. Teenuse kirjeldus

Keeleõppe eesmärk on, et isik omandab eesti keele oskuse, mis vastab keeleseaduse lisa 1 sätestatud keeleoskustasemetele (A1-B2) kirjeldusele.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Eesti keele õpe tagatakse kõigile vastuvõetavatele täisealistele rahvusvahelise kaitse saajatele. Täpse sihtrühma suurus selgub vastuvõetavate isikute profiilist ja vanusest.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Ümberasustamise ja –paigutamise raames Eestisse saabunud täisealistele rahvusvahelise kaitse saajatele tagatakse Sotsiaalministeeriumi poolt eesti keele õpe kuni B2 keeletasemeni. Eesti keele õpe tagatakse rahvusvahelise kaitse saajatele SOM-i poolt esimesel kahel aastal pärast riiki saabumist. Keeleõpe on tasuta, korraldatud lähtudes rahvusvahelise kaitse saaja vajadustest, kas inglise, vene või eesti keele baasil.

Eelduslikult on alates 1.02.2016. a (VRKS-i muutmise seadus Riigikogu menetluses eelnõu 81SE) eesti keele õppes osalemine rahvusvahelise kaitse saajatele kuni A2 keeletaseme saavutamiseni kohustuslik (SOM).

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse

Rahvusvahelise kaitse saajate isikule eesti keele õppe pakkumiseks tasemel A1-B2 korraldatakse 2015. aasta novembris Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist SIM ja SOM koostöös avalik konkurss. Alalise elamisloa saamise aluseks on taseme B1 omandamine. Lisaks on võimalus hilisemaks tööalaseks täiendavaks keeleõppeks Töötukassa kaudu.

2. Tõlketeenus

a. Teenuse kirjeldus

Tõlketeenuse osutamise käigus vahendatakse suulist või kirjalikku teksti ühest keelest teise. Tõlketeenust pakub professionaalne tõlk või praeguses kontekstis ka kohaliku keele valdaja.

b. teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Tuginedes senisele kogemusele rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtmisel on eeldatav tõlketeenuse vajadus pooltel ümberasustamise ja –paigutamise raames saabuval rahvusvahelise kaitse saajal.

c. hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Tõlketeenus tagatakse vajadusepõhiselt ümberasustamise ja –paigutamise raames vastuvõetud rahvusvahelise kaitse saajatele. Tõlketeenus tagatakse asjaajamisel riigi ja KOV-i asutustes, tervishoiuteenuse saamisel, probleem- ja arenguestlustel haridusasutustes. Tõlketeenus tagatakse kuni kahe aasta vältel alates elamisloa saamisest. Tõlkidena kasutatakse nii professionaalseid tõlke, kuid vähem levinud keelte puhul ka keelevaldajaid.

d. mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse

Tõlketeenuse kättesaadavuse tagab Sotsiaalministeeriumi partner. Partneri leidmiseks korraldatakse oktoobris 2015. a hange.

3. Lõimumistegevused

a. Teenuse kirjeldus

Lõimumisprogrammide sihtgrupiks on vähelõimunud püsielanikud Eestis, kuid neid saavad vajadusel kasutada ka pagulased. Teenused jagunevad järgmiselt:

- Migratsiooni- ja Integratsiooni sihtasustus Meie Inimesed (MISA) lõimumisalased nõustamiskeskused (inglise keele baasil). Pakutakse infot tööhõive, hariduse, sotsiaalsete teenuste, õigusabi, sotsiaalhoolekande, tervishoiu, riiklike toetuste, keeleõppe, kohanemisprogrammi, kodakondsuse taotlemise võimaluste ja muu vajaliku kohta;
- vajadusel eesti keele õppe korraldamine (kuni B2 tasemeni) koostöös Sise- ja Sotsiaalministeeriumiga. Täiendava keeleõppe reaalne vajadus selgub alles pärast Sotsiaalministeeriumi ja Siseministeeriumi poolt Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi konkursi raames pakutud keeleõppe toimumist;
- eesti keele- ja kultuuriklubide (eesmärgiga pakkuda võimalusi eesti keele praktiseerimiseks ja Eesti kultuuriruumi eripärade ja traditsioonidega tutvumiseks) korraldamine;
- rahvuskultuuriseltside ja koostöötegevuse toetamise kaudu võimaluste loomine kulutuerialaseks lõimumiseks;
- sotsiaalkampaaniate läbiviimine lõimumist soodustavate väärtushoiakute tekkeks ja kinnistumiseks ühiskonnas.

b. Teenuse maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Reaalne teenuse vajadus selgub 2017. aastal.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu teenust või tagatise pakkuda

Lõimumistegevusi pakub MISA Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) meetme 2.6. „Võimaluste loomine Eestis elavate ning ühiskonda vähelõimunud püsielanike aktiivse hõive ja ühiskondliku aktiivsuse suurendamiseks ja uussisserändajate kohanemise ja hilisema lõimumise toetamiseks“ raames. Juhul, kui vastavate teenuste osutamine pagulastele kasvab suuremaks, kui seda võimaldab olemasoleva ESF meetme 2.6 ressursid, vajab Kultuuriministeerium teenindusvõime mahu kasvatamiseks täiendavaid vahendeid.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku teenustaseme mahuni jõutakse?

Lõimumistegevuste elluviimise eest vastutab Kultuuriministeerium ja tegevusi viib ellu MISA. Lõimumist toetavad tegevusi rakendatakse pärast rahvusvahelise kaitse saajate poolt kohanemisprogrammi läbimist. Kultuuriministeerium prognoosib, et vajadus lõimumisteenustele tekib alates 2018. aastast.

IV Tagatised

Isikul (ja tema perekonnaliikmel) on Eestis viibimise ajal õigus saada järgnevat hüvitisi:

- riiklikku pensioni;
- peretoetusi;
- tööturuteenuseid ja tööturutoetust;
- sotsiaaltoetusi (sh toimetulekutoetust);
- ja muud abi samadel õigusaktides sätestatud alustel nagu Eesti alalisel elanikul.

1. Toimetulekutoetus

a. Hüvitise kirjeldus

Toimetulekutoetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek pärast käesoleva eluruumi alaliste kulude mahaarvamist on alla kehtestatud toimetulekupiiri. Toimetulekupiiri kehtestamisel lähtutakse minimaalsetest tarbimiskuludest toidule, riietusele ja jalanõudele ning muudele kaupadele ja teenustele esmavajaduste rahuldamiseks.

b. Maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Eelduslikult taotlevad kõik Eestisse ümberasustamise ja –paigutamise raames vastuvõetavad rahvusvahelise kaitse saajad mingi perioodi vältel toimetulekutoetust. Kuna toetust makstakse vajadusepõhiselt sõltub lõplik vajadus eluruumi kuludest ja vastuvõetavate isikute arvust.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu tagatise pakkuda

Toimetulekutoetust on rahvusvahelise kaitse saajatel õigus taotleda samadel alustel nagu teistel Eestis alaliselt või tähtajaliselt elavatel isikutel.

Rahvusvahelise kaitse saajal tekib õigus taotleda toimetulekutoetust pärast otsuse saamist rahvusvahelise kaitse andmise kohta.

Avaldus toimetulekutoetuse taotlemiseks (esitada aitab tugisik) tuleb esitada kohaliku omavalitsuse üksusele, kuhu rahvusvahelise kaitse saaja elama on asunud. Toimetulekutoetust on

õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu sissetulek pärast eluasemekulude mahaarvamist on alla toimetulekupiiri.

Käesoleval aastal on toimetulekupiiri suurus 90 eurot kuus üksi elavale isikule ja perekonna esimesele liikmele, samuti perekonna kõigile alaealistele liikmetele. Iga järgmise täisealise perekonnaliikme toimetulekupiir on sel aastal 72 eurot kuus.

2016. aastaks on kavandatud toimetulekupiiri tõstmine üksi elavale isikule ning perekonna esimesele ja alaealistele liikmetele 130 euroni ning perekonna järgmistele täiskasvanud liikmetele 104 euroni kuus.

Kui rahvusvahelise kaitse saajatel on õiguslik alus eluruumi kasutamiseks, siis kaetakse toimetulekutoetuse määramise raames kehtestatud piirmäärade ulatuses ka need jooksvad kuul tasumisele kuuluvad eluruumi alalised kulud, mida rahvusvahelise kaitse saaja tasuma peab.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku mahuni jõutakse?

Toimetulekutoetuse määramiseks ja maksmiseks rahvusvahelise kaitse saajatele ei ole vaja täiendavaid tegevusi.

2. Peredele ettenähtud toetused

a. Hüvitise kirjeldus

Riiklike peretoetuste eesmärk on tagada lastega peredele laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaline hüvitamine.

b. Maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Peretoetuste maht sõltub laste ja perede osakaalust ümberasustamise ja –paigutamise raames Eestisse saabuvate isikute seas. Eelkõige on tegemist täiendava koormusega riigieelarvele.

Peretoetuste kulu sõltub laste arvust, kes ümberasustamise ja –paigutamise raames Eestisse saabuvad. Samuti sõltub kulu laste arvust ja vanusest igas konkreetsetes peres.

c. Hetkeolukord, mis mahus ja paljudele suudame praegu tagatise pakkuda

Eestis on elukohapõhine peretoetuste skeem – peretoetusi makstakse juhul, kui pere elab Eestis. Peretoetusi makstakse sarnastel alustel nii alalistele elanikele kui tähtajalise elamisõiguse alusel elavatele inimestele. Rahvusvahelise kaitse saajal on õigus taotleda peretoetusi (taotlemisel saab abistada tugiisik) pärast otsuse saamist rahvusvahelise kaitse andmise kohta.

Lastega peredel on õigus saada kõiki Eestis makstavaid peretoetusi – lapsetoetust, lapsehooldustasu ja muid toetusi, millele laps või pere kvalifitseerub. Lapsetoetuse suurus on 45 eurot kuus esimese ja teise lapse kohta peres ning 100 eurot kolmanda ja iga järgmise lapse kohta. Kui perre sünnib laps või seal kasvab alla pooleteise aastane laps, on ühel vanemal õigus saada vanemahüvitist. Kuna eeldatavalt ei ole see vanem eelmisel kalendriaastal Eestis töötanud, on vanemahüvitise suuruseks minimaalne vanemahüvitise suurus ehk hüvitise määr. Käesoleval aastal on hüvitise määr 355 eurot. Kui vanem on juba Eestis töötanud, arvutatakse vanemahüvitis tavareeglite alusel.

Kui perekond on toimetulekutoetuse saaja, arvatakse peretoetused ja vanemahüvitis pere sissetulekuks ning toimetulekutoetus sellevõrra väheneb.

Lapsetoetust saavate lastega pered, kelle sissetulekud jäävad alla vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri ja/või kellele on määratud toimetulekutoetus, saavad kohalikult omavalitsuselt taotleda vajaduspõhist peretoetust.

Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir on käesoleval aastal perekonna esimesele liikmele 329 eurot, igale järgnevale vähemalt 14-aastasele pereliikmele 164,5 eurot ja igale alla 14-aastasele pereliikmele 98,7 eurot kuus.

2016. aastal on vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir perekonna esimesele liikmele 358 eurot, igale järgnevale vähemalt 14-aastasele pereliikmele 179 eurot ja igale alla 14-aastasele pereliikmele 107,4 eurot kuus.

Vajaduspõhise peretoetuse suurus ühe lapsega perele on 45 eurot ning kahe või enama lapsega perele 90 eurot kuus. Otsus vajaduspõhise peretoetuse saamise kohta tehakse kolmeks kuuks.

d. Mida ja millal tehakse ja kes vastutab nende tegevuste eest, et vajaliku mahuni jõutakse

Vanem peab peretoetuste saamiseks esitama taotluse Sotsiaalkindlustusametile. Reeglina on taotlemisel abiks tugiisik.

3. Pension

a. Hüvitise kirjeldus

Pensionile tekib õigus Eestis töötamise alusel. Riiklik vanaduspension määratakse vanaduspensioniiikka jõudnud inimesele, kellel on Eestis omandatud vähemalt 15 aastat pensionistaaži. Vähemalt 63-aastaselt inimesel, kellel ei ole nõutavat tööstaaži, on õigus rahvapensionile, kui ta on elanud Eestis vähemalt 5 aastat vahetult enne pensioni taotlemist. Rahvapensioni suurus käesoleval aastal on 158 eurot.

Töövõimetuspensioni või toitjakaotuspensioni saamiseks peab kindlustatul olema 0-15 aastat pensionistaaži olenevalt kindlustatu vanusest. Inimesel, kellel ei ole töövõimetus- või toitjakaotuspensioniks vajalikku nõutavat pensionistaaži, tekib õigus töövõimetuspensionile või toitjakaotuspensionile rahvapensioni määra alusel, kui tema või toitja on elanud Eestis vähemalt ühe aasta vahetult enne pensioni taotlemist. Pensionid makstakse välja Eestis elamise korral.

b. Maht ehk vajadus, mis on rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtuks ja teenuste osutamiseks

Vähemalt 63-aastaselt inimesel, kellel ei ole nõutavat tööstaaži, on õigus rahvapensionile, kui ta on elanud Eestis vähemalt 5 aastat vahetult enne pensioni taotlemist. See tähendab, et juhul, kui ümberasustamise ja –paigutamise kaudu saabub Eestisse pensioniealisi rahvusvahelise kaitse saajaid, siis neil tekib õigus rahvapensionile peale 5 aastast Eestis elamist.

V Partnervõrgustikud

1. Pagulaspoliitika koordinaatsioonikogu

Pagulaspoliitika koordinaatsioonikogu moodustati siseministri 16.09.2015 käskkirjaga ning sinna kuuluvad sotsiaalministeerium, kultuuriministeerium, haridus- ja teadusministeerium, välisministeerium, rahandusministeerium, majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, justiitsministeerium, politsei- ja piirivalveamet, KAPO, riigikantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei esindajad. Pagulaspoliitika koordinaatsioonikogu ülesandeks oli ka käesoleva memorandumi koostamine. Perioodil september-november toimuvad pagulaspoliitika koordinaatsioonikogu kohtumised igal nädalal (kolmapäeviti), hiljem toimuvad kohtumised

vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord kuus. Pagulaspoliitika koordinatsioonikogu korraldamise ja juhtimise eest vastutab siseministeerium.

2. Kohtumised

Siseministeerium vastutab regulaarselt (vähemalt 1 kord kolme nädala jooksul) korraldatavate partnervõrgustike kohtumiste eest. Septembrikuus toimus kaks kohtumist, millest üks väiksemas ringis fokuseerituna AMIF vahendite kasutamisele ja teine laiemas ringis infovahetuse eesmärgil. Kohtumiste eesmärgiks on infovahetus nii partnerite kui ministeeriumide tegevuste osas, erinevate kommunikatsioon- ja muude tegevuste koordineerimine ning jooksvate küsimuste kokkuleppimine.

Jooksvalt täiendatakse kalenderplaani, kus on kirjas kõikide partnerite tegevused kohalike omavalitsuste, meedia, kogukondade jne. suunas.

Partnervõrgustike kohtumistel osalevad nt MTÜ Eesti Pagulasabi, MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus, IOM, MTÜ Pagula, MTÜ Sõbralik Eesti, MTÜ Mondo, MTÜ Kodanikukoolitus, MTÜ Jaan Tõnissoni Instituut, MTÜ Päästarmee Eestis, Inimõiguste Instituut, SA Eesti Inimõiguste Keskus, Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, Rooma-Katoliku Kirik ja Kirikute Nõukogu esindajad, AS Hoolekandeteenused, Eesti Linnade Liit, Eesti Maaomavalitsuste Liit jne.

3. Teabepäevad

26. oktoobrist 2015 alates toimuvad umbes kahe nädala jooksul kõikides maakondades teabepäevad, mille eesmärgiks on tutvustada riigi tegevusplaani ümberasustamise ja –paigutamise protsessides osalemiseks, anda ülevaade sisserände trendidest ja olukorrast Eestis ning EL-is tervikuna, keskendudes eelkõike rahvusvahelise kaitse valdkonnale (sh ümberpaigutamisele/asustamisele), ning tutvustada rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele suunatud tegevusi ja teenuseid Eestis.

Teabepäeva eesmärgiks on lisaks eeltoodule dialoogi pidamine konkreetses maakonnas rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtmisega seotud küsimustes.

Teabepäev on suunatud kohaliku eeskätt omavalitsuse ja maavalitsuse juhtidele ja ametnikele, kes vastutavad ja korraldavad selle valdkonna tegevusi ning volikogude liikmetele, koolide juhtkondadele aga ka teistele kogukonna liidritele, külavanematele, kultuuritegelastele, sotsiaalteenuste pakujatele.

Teabepäevadel osalevad Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad ning korraldajaks on Sisekaitseakadeemia Täiendusõppe keskus.

4. Heategevus

Hetkeolukord

Hetkel kogub rahvusvahelise kaitse saajate kohanemise toetamiseks annetusi MTÜ Eesti Pagulasabi. Annetusi kasutatakse sihtotstarbeliselt tugiisikuteenuse pakkumiseks, samuti rahvusvahelise kaitse saajate vajalike teenuste ja toe pakkumiseks.

Sama organisatsiooni kaudu saavad inimesed teada anda ka enda soovist rahvusvahelise kaitse saajatele abi pakkuda. MTÜ Eesti Pagulasabi sõnade kohaselt jõuab nendeni igapäevaselt 3-4

abipakkumist. Enamasti pakutakse eluruume, samuti võimalusi töö leidmiseks. Sama infobaasi kasutab ka Hoolekandeteenused AS. Juhtudel, kui pakutakse mööblit jms, suunatakse abipakkuja organisatsiooni Sõbralt sõbrale poole, kes kokkuleppel võtab pakutava abi vastu. Samas toetab Sõbralt sõbrale rahvusvahelise kaitse saajaid eluruumide sisustamisel.

Samuti kogub annetusi Eesti Punane Rist, kuid seda sihtotstarbeliselt Kreeka Punase Risti toetamiseks pagulaste vastuvõtmisel.

Juhul, kui inimeste huvi rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtu toetamiseks säilib ja/või suureneb tagatakse koostöös vabaühendustega koordineeritud annetuste kogumine ning sihipärane kasutamine.

Eesmärgi saavutamiseks teeb sotsiaalministeerium koostööd valdkonnas aktiivsete ühendustega ning leiab sobivaimad lahendused.

VI Rahastusvõimalused ja täiendavad vajadused

Ministeeriumide hinnangul kaasnevad ümberpaigutamise ja –asustamisega kulud aastatel 2015-2019.

Kulude rahastamiseks kasutatakse järgnevaid allikaid:

- olemasolev rahastus riigieelarvest (baaseelarve);
- välisvahendid;
- EL poolt iga ümberpaigutatava ja –asustatava isikuga kaasnevast eraldis (6000 eurot ümberpaigutamise korral ja 10 000 ümberasustamise korral)
- Vabariigi Valitsuse reserv

Täiendav hinnanguline rahavajadus ning võimalused nende kulude katmiseks välisvahenditest täpsustatakse lähtuvalt reaalistest kuludest tegevuste ettevalmistamise ja planeerimise käigus. Täiendavad eelarvevahendid planeeritakse ning makstakse välja vastavalt tegelikele vajadustele.